

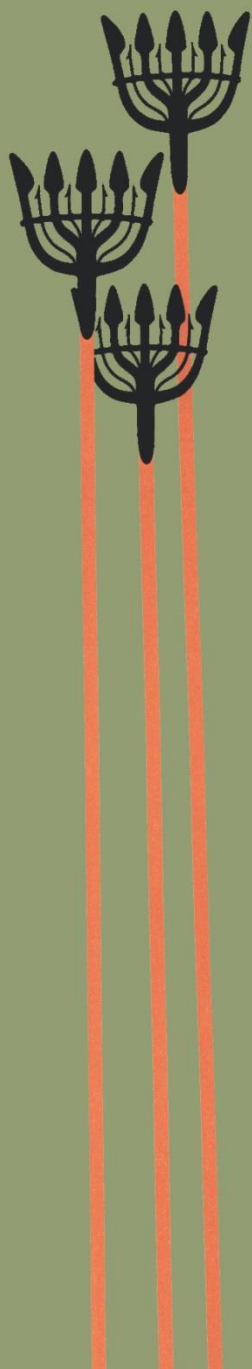
BLEKINGE MUSEUM

Rapport 2017:17

Nättraby kyrka

Arkeologisk kontroll etapp 2 i samband
med schaktning vid altaret

Nättraby socken, Karlskrona kommun

Mikael Henriksson

Rapport 2017:17

Nättraby kyrka

Arkeologisk kontroll etapp 2 i samband med schaktning vid altaret

Nättraby socken
Karlskrona kommun
Blekinge län

Mikael Henriksson

Blekinge museum

Borgmästaregatan 21
371 35 Karlskrona

Växel: 0455-30 49 60 vardagar 8-16
Reception: 0455-30 49 85

www.blekingemuseum.se

© 2017 Blekinge museum

Omslagsfoto: Mikael Henriksson

Kartor ur allmänt kartmaterial, LMV Ärende i 2014/00931, ©LMV 2017.

Blekinge museum utförde i juli 2017 etapp 2 av en arkeologisk insats i Nättraby kyrkas kor. Arbetet utfördes parallellt med fortsatta restaureringsarbeten i kyrkan, och det inriktades på framrensning och dokumentation av den äldre golvnivå, vilken påträffats i december 2016. Mot bakgrund av arbetsinsatsens begränsade karaktär, bedöms föreliggande, utökade slutredovisning kunna utgöra fullgod avrapportering av det arkeologiska uppdraget. Dokumentationen utgörs av en enklare, digital plan samt digitala fotografier. Det representativa fyndmaterialet har fått Blekinge museums accessionsnummer Blm 29194.

Undersökningsområdet i koret var sammanlagt 20 kvadratmeter. Den nordöstra delen av korgolvet var stort och bemängt med kalkbruk, tegelflisor, småsten och träkol. Här fanns även en störning på grund av en genomgång för äldre rör/ledning genom kormuren. Utöver detta var ytan söder om altaret, närmast kormuren, kraftigt störd genom en äldre rörgrav. Vidare framkom en mindre yta med lagda tegelstenar liksom en blandad stenpackning i kombination med kol- och tegelinblandad, lerig jord söder om tegelgolvet. Den framrensade delen av det sannolikt medeltida stengolvet och dess nedre steg utgjordes av en 6 kvadratmeter stor yta, och ytterligare 4,5 kvadratmeter bedömdes kunna ligga bevarat under och öster om det befintliga altaret. Efter avslutad dokumentation, lämnades golvnivån öppen i väntan på korgolvets återställande inom ramen för det övriga restaureringsarbetet.

Mikael Henriksson 2017-09-21

Redovisning av utförd undersökning enligt 11-13 §§ KML

Referensnummer för den inskickade blanketten är: 2235

Geografiska och administrativa uppgifter

Län Blekinge	Kommun Karlskrona	Landskap Blekinge
Socken Nättraby	Fastighet/kvarter Nättraby kyrka	Kartblad
Beslutande länsstyrelse (datum för beslut) Blekinge (2016-10-03)	Länsstyrelsens dnr 431-876-16	Beslut enligt KML Arkeologisk kontroll enligt 2 kap 13 § KML

Undersökningens art och omfattning

Undersökarens dnr/projektnr BM2016-243	Typ av undersökning/åtgärd Arkeologisk kontroll	Fältarbetstid start/slut 2017-07-03 - 2017-07-03
Undersökande/ansvarig organisation Blekinge museum	Projektansvarig Mikael Henriksson	Typ av exploatering
Uppdragsgivare/exploatör	Antal arbetsdagar	Beräknad rapporttid
		Total faktisk kostnad

Berörda RAÄ-nr, datering och lägesbestämning

Berörda RAÄ-nr/tillfällig arbetsidentitet (objektnr)	
Objektnr 1	
Datering	
Medeltid/Nyare tid	
Mätmetod	
Manuell inprickning	
Skala	Kommentar kring inmätning
Medelfel vid inmätning	

Objekttabell för lämningstyper

RAÄ-nr	Tillfälligt arbetsid. (obj.nr)	Osäker position	Ej synlig ovan mark	Lägsta nivå (möh)	Högsta nivå (möh)
	Objektnr 1		✓		
Antal	Lämningstyp	Egenskapstyp	Egenskapsvärde(n)		
1	Byggnad annan				
Antikvarisk bedömning	Skadestatus	Undersökningsstatus	Aktualiserad bedömning		
Fornlämning	Välbevarad	Ej undersökt	Antagande		
Beskrivning					
<p>En föregående arbetsetapp från 2016 följdes upp genom en framrensning av det förmodat medeltida korgolvet. Härvid framgick att det överlag rörde sig om två lag av upp till 0,5 x 0,2 m stora, möjligen tillmakade och delvis i kalkbruk lagda stenar samt enstaka upp till 0,8 m stora hällar. En nedre belägen kant vette ut mot kyrkan, och här utgjordes materialet av upp till 0,4 m breda och 0,25 m tjocka, mestadels större stenar. Golvet rensades främst fram inom korets norra del, men det tolkades även fortsätta in under befintligt altare. Längst i söder föreföll golvet i stor utsträckning vara stört av en sentida rörgrav. Den framrensade golvytan uppgick i sin helhet till 6 m².</p>					
Antikvarisk kommentar/motivering till aktualiserad bedömning					
Fortsatta stratigrafiska observationer liksom stengolvets karaktär talar även fortsatt för en trolig medeltida datering.					
Fyndmaterial					
Fyra eftermedeltida mynt, en uniformsknapp samt ett fragment från en gravhäll tillvaratogs som ett representativt urval av fynd.					

Referenser

Inget kartmaterial bifogat

Ingen skriftlig källa bifogad

Ingen bildinformation bifogad

Filnamn	Typ	Storlek
UO 2017.cpg	text/plain	0.00 Megabyte
UO 2017.dbf	application/octet-stream	0.00 Megabyte
UO 2017.prj	text/plain	0.00 Megabyte
UO 2017.sbn	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Provschakt.sbx	application/octet-stream	0.00 Megabyte
UO 2017.shp	application/octet-stream	0.00 Megabyte
UO 2017.shx	application/octet-stream	0.00 Megabyte

Redovisning

Sammanfattning av undersökningens resultat

Den nog samma framrensningen i koret sommaren 2017 påvisade en ställvis välbevarad golvnivå, vilken på rimliga grunder kan tolkas som medeltida.

Förslag till fortsatta åtgärder

Förutsatt att framrensad golvnivå utan åverkan kan bibehållas under framtida golvläggning, föreslås inga ytterligare åtgärder.

Fynd som ska fyndfördelas

Ja

Meddelande till FMIS

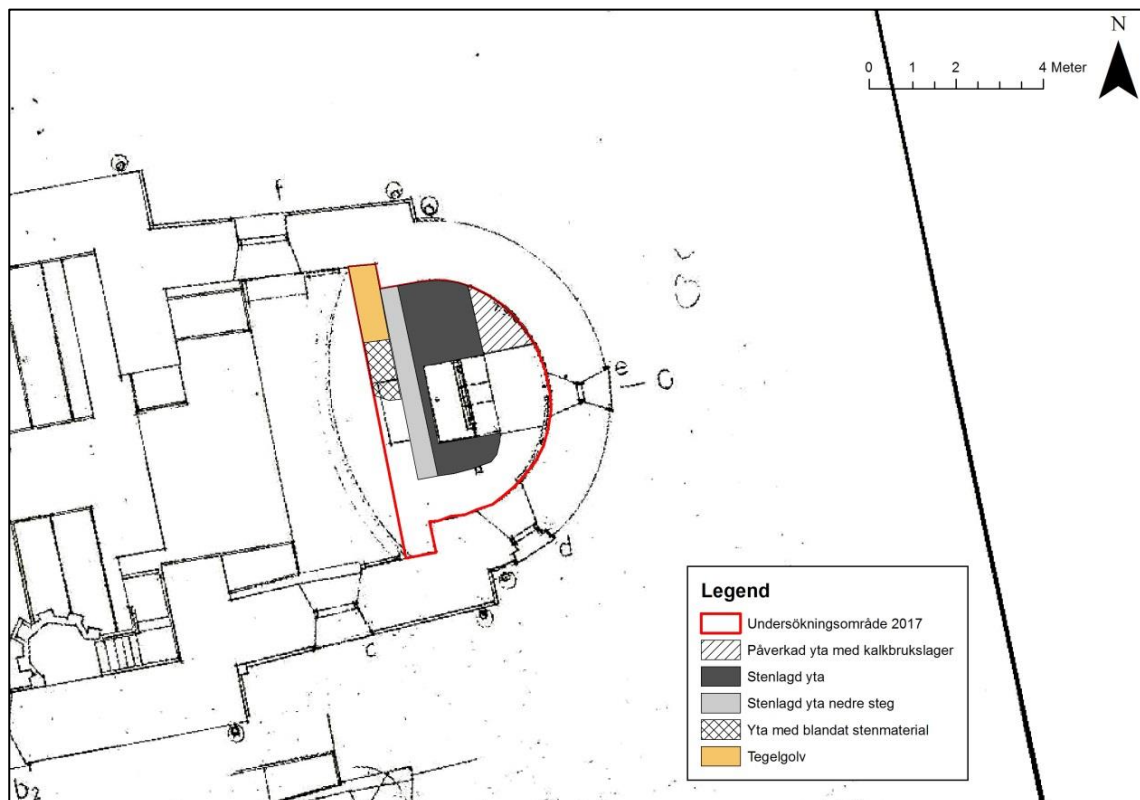

Fig. 1 – Plan över framrensade ytor i koret

Fig.2 – Översikt över det äldre korgolvet i framrensat skick

Fig.3 – Översikt korgolvet samt dess nedre steg i framrensat skick

Konserveringsrapporter över föremål från Nättraby kyrka, 2017

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning.....	2
Mål.....	2
Syfte.....	2
Metod.....	2
Föremålsstatus.....	2
Konservering.....	2
Konserveringsrapporter.....	3

Omslagsbild: Detaljfotografi av silvermyntet, f.nr 1.

Inledning

Materialet kommer från Nättraby kyrka, 2017 och består av cu-legeringar samt silver.

Sammanlagt består fynden av 5 fyndposter.

Oxider AB har fått uppdraget att utföra konserveringsarbetet. Följande rapport avser arbetets utförande.

Mål

- Dokumentation av de olika föremålen
- Konservering av materialet
- Dokumentation av uppdraget

Syfte

Det övergripande syftet med konserveringsarbetet är att säkra materialet från fortsatt nedbrytning. Föreningar avlägsnas tills nivån för ursprunglig yta nås.

Metod

Varje föremål bedöms individuellt med fokus på läsbarhet och korrosionsgrad. För att säkerställa informationen innan konservering fotograferas materialet och detaljbilder/röntgen tas på speciella eller komplicerade delar. Konserveringsmetoden väljs efter objektens status samt efter de föreningar som vidhäftar dess ytor. Metoden skall vara skonsam mot föremålen.

Föremålsstatus

Föreningarna och korrosionsprodukterna varierar i materialet, allt från tunt sittande till extremt hårda produkter. I många fall är ytorna svåravlästa på grund av krustbildningar.

Konservering

Föreningar och korrosionsprodukter varierar över föremålens ytor, ibland tunt men även som tjocka hårda föreningar. I några fall fanns täta, höga krustor. Konserveringsmetoden valdes efter varje enskilt föremål, efter dess specifika status och nedbrytningsgrad.

Målet med konserveringen var att avlägsna föreningar på ett sådant sätt att nivån nåddes till ursprunglig yta om möjligt. Arbetet fram dit var att tillföra så lite kemikalier som möjligt, i kombination med mekanisk rengöring.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-161

Ort/Anläggning: Nättraby kyrka, 2017**Fynd nr:****Kons nr:** 1**Kontaktperson:** Mikael Henriksson, Blekinge Museum**Datum in:** 2017-10-02**Datum ut:** 2017-11-10**Föremål:** Mynt**Material:** Silver**Antal:** 1**Mått:****Vikt in:** 1,11g **Vikt ut:** 1,03g**Foto:** Ja**Behandling:**

Myntet är relativt kraftigt förorenat och dess ytor har en lägre sprödare krustbildning. Dess prägling är svagt synlig på dess ena sida, inslag av koppar(II)klorid noteras.

Myntet före konservering.

Myntet rengörs under mikroskop med trästicka, för att avlägsna hårdare produkter. Tätare oxideringar av silversulfid mjukgörs med EDTA-diNa 1,5-3,5%, under mikroskop med mjuk pensel samt trästicka, lättare behandling i ultraljudsbad.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-161

Myntet röntgas för att studera underliggande prägning samt skapa ett underlag för identifiering.

Noteras bör att röntgenfotografierna visar åtsidan och frånsidan samtidigt.

Identifiering: Myntet har siffrorna 66 i närheten av ytterkanten.

Ytan som exponeras är relativt vittrad och troligen är metallen av låglegerat silver, längst ytterkanten lämnas hårdare föroreningar som inte kan frigöras. Föremålet urlakas från kemikalier med flera bad av avjoniserat varmt vatten. Silverytorna justeras något med Goddard's™. Dehydrering i 95%-ig etanol med följande kontrollerad torkning. Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas.

Myntet efter konservering.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-161

Ort/Anläggning: Nättraby kyrka, 2017

Fynd nr:

Kons nr: 2

Kontaktperson: Mikael Henriksson, Blekinge Museum

Datum in: 2017-10-02

Datum ut: 2017-11-10

Föremål: Mynt

Material: Cu-legering

Antal: 1

Mått:

Vikt in: 4,76g **Vikt ut:** 4,73g

Foto: Ja

Behandling:

Myntet är relativt kraftigt förorenat och dess ytor har en lägre sprödare krustbildning. Dess prägling är svagt synlig, inslag av koppar(II)klorid noteras.

Myntet före konservering.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-161

Myntet röntgas för att studera underliggande prägling samt skapa ett underlag för identifiering.

Noteras bör att röntgenfotografierna visar åtsidan och frånsidan samtidigt.

Identifiering: Ulrika Eleonora, 1 Öre, 1719-20.

Myntet rengörs mekaniskt under mikroskop med dentalverktyg och trästicka samt mjuk pensel, för att avlägsna hårdare föroreningar. En del av de spröda krustorna lämnas kvar på ytorna eftersom ett avlägsnande skulle skada myntet, dock jämnas de något. För att nå något djupare så rengörs ytorna lätt med EDTA-diNa 1,5% samt följande urlakning i varmt avjoniserat vatten i flera bad. Dehydrering i 95%-ig etanol med följande kontrollerad torkning. Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas.

Myntet efter konservering.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-161

Ort/Anläggning: Nättraby kyrka, 2017

Fynd nr:

Kons nr: 3

Kontaktperson: Mikael Henriksson, Blekinge Museum

Datum in: 2017-10-02

Datum ut: 2017-11-10

Föremål: Mynt

Material: Silver

Antal: 1

Mått:

Vikt in: 1,15g **Vikt ut:** 1,11g

Foto: Ja

Behandling:

Myntet är relativt kraftigt förorenat och dess ytor har en lägre sprödare krustbildning. Dess prägling är svagt synlig, inslag av koppar(II)klorid noteras.

Myntet före konservering.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-161

Myntet röntgas för att studera underliggande prägling samt skapa ett underlag för identifiering.

Noteras bör att röntgenfotografierna visar åtsidan och frånsidan samtidigt.

Identifiering: Kristina, 1 Öre, 1634.

Myntet rengörs under mikroskop med trästicka, för att avlägsna hårdare produkter. Tätare oxideringar av silversulfid mjukgörs med EDTA-diNa 1,5-3,5%, under mikroskop med mjuk pensel samt trästicka, lättare behandling i ultraljudsbad. Ytan som exponeras är relativt vittrad och myntet bedöms vara av låglegerat silver. Föremålet urlakas från kemikalier med flera bad av avjoniserat varmt vatten. Silverytorna justeras något med Goddard's™. Dehydrering i 95%-ig etanol med följande kontrollerad torkning. Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas.

Myntet efter konservering.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-161

Ort/Anläggning: Nättraby kyrka, 2017**Fynd nr:****Kons nr:** 4**Kontaktperson:** Mikael Henriksson, Blekinge Museum**Datum in:** 2017-10-02**Datum ut:** 2017-11-10**Föremål:** Mynt**Material:** Silver**Antal:** 1**Mått:****Vikt in:** 1,04g **Vikt ut:** 1,02g**Foto:** Ja**Behandling:**

Myntet täcks av tunnare föreningar och några lägre krutor finns på ytorna, dessa är av en sprödare karaktär. Inslag av koppar(II)klorid är synligt. Myntet har troligen behandlats med linolja.

Myntet före konservering.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-161

Föremålet urlakas/rengörs i olika bad med lacknafta och avslutningsvis med 95%-ig etanol. Detta för att försöka avlägsna större delen av tidigare applicerade linoljan.

Myntet rengörs under mikroskop med trästicka, för att avlägsna hårdare produkter. Tätare oxideringar av silversulfid mjukgörs med EDTA-diNa 1,5-3,5%, under mikroskop med mjuk pensel samt trästicka, lättare behandling i ultraljudsbad. Ytan som exponeras är relativt nött . Föremålet urlakas från kemikalier med flera bad av avjoniserat varmt vatten. Silverytorna justeras något med Goddard's™. Dehydrering i 95%-ig etanol med följande kontrollerad torkning. Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas.

Myntet efter konservering.

Identifiering: Karl XI, 1 öre, 1667.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-161

Ort/Anläggning: Nättraby kyrka, 2017**Fynd nr:****Kons nr:** 5**Kontaktperson:** Mikael Henriksson, Blekinge Museum**Datum in:** 2017-10-02**Datum ut:** 2017-11-10**Föremål:** Knapp**Material:** Cu-legering**Antal:** 1**Mått:****Vikt in:** 6,48g **Vikt ut:** 6,45g**Foto:** Ja**Behandling:**

Knappen har tunna föroreningar och en viss spröd krustbildning på spritt över ytorna. Knappen har behandlats med linolja.

Knappen före konservering.

Knappen urlakas/rengörs i olika bad med lacknafta och avslutningsvis med 95%-ig etanol. Detta för att försöka avlägsna större delen av tidigare applicerade linoljan.

Konserveringsrapport

MJ

Rapport id: K17-161

Knappen rengörs mekaniskt under mikroskop med dentalverktyg och trästicka samt mjuk pensel, för att avlägsna hårdare föroreningar. En del högre krustor jämnas endast något. För att nå något djupare så rengörs ytorna lätt med EDTA-diNa 1,5% samt följande urlakning i varmt avjoniserat vatten i flera bad. Dehydrering i 95%-ig etanol med följande kontrollerad torkning. Behandling med BTA 3% i etanol, lufttorkning. Ytorna skyddas med Inkralack 3% i toluen samt lufttorkas.

Knappen efter behandling.

OXIDER

Avlägsna - Skydda - Bevara

OXIDER AB
Box 980
39129 Kalmar

www.oxider.se

Telefon: 0722 47 58 58

E-post: max.jahrehorn@oxider.se

Rapportserie 2017

Blekinge museum

2017:1 **Efterundersökning Västra Vång 2016.** Johannishus 1:2. Hjortsberga socken, Ronneby kommun.

2017:2 **Arkeologisk efterundersökning Sillnäs udde.** RAÄ 56 Mjällby sn. Mjällby socken, Sölvesborgs kommun.

2017:3 **Nättraby kyrka. Arkeologisk schaktning vid altaret.** Nättraby socken, Karlskrona kommun.

2017:4 **Arkeologisk utredning i Mölletorp 2016.** Augerum socken, Karlskrona kommun.

2017:5 **Krutvikens gästgiveri – grunder och terrasser.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.

2017:6 **Torstäva 9:2 Arkeologisk undersökning 1983 av rest sten, RAÄ Ramdala 81:1.** Ramdala socken, Karlskrona kommun.

2017:7 **Residenset i Kristianstad – Tapet- och färgundersökning.** Kristianstad socken, Kristianstad kommun.

2017:8 **Kv. von Gerdt 59. Arkeologisk förundersökning i samband med miljöteknisk markundersökning.** RAÄ 77:1 Karlskrona socken, Karlskrona kommun.

2017:9 **Arkeologisk utredning VA-ledning Bräkne-Hoby – Järnavik.** RAÄ 868 Bräkne-Hoby sn, Pagelsborg 6:1 m.fl. Bräkne Hoby socken, Ronneby kommun.

2017:10 **Backstugan i Brokamåla. Skadebesiktning och dokumentation.** Jämshög socken, Olofströms kommun

2017:11 **Projekt Elleholm 2016.** Arkeologisk undersökning inom delar av RAÄ Elleholm 3:1 och 12:1 i Blekinge län. Elleholm 2:3 m.fl., Elleholms socken, Karlshamns kommun.

2017:12 **RAÄ Hjortsberga 271.** Arkeologisk undersökning och återställning av stensättning, skadad av skogsbruket. RAÄ 271, Hjortsberga socken, Ronneby kommun.

2017:13 **Nedläggning av fiberledning inom RAÄ Kristianopel 222:1 Kristianopel, gamla stadsområdet. Arkeologisk förundersökning.** Kristianopel socken, Karlskrona kommun.

2017:14 **Arkeologisk förundersökning – Siretorp 5:64 och Siretorp 3:33.** Arkeologisk förundersökning RAÄ 121 och 169 Mjällby socken, Sölvesborgs kommun.

2017:15 **RAÄ Hjortsberga 325 och 326.** Arkeologisk förundersökning inför anläggande av GC-väg mellan Listerby och Johannishus, Ronneby kommun.

2017:16 **Hillerslätt 1:4** Arkeologisk undersökning 1972-1973 av stensättning RAÄ Hjortsberga 78:1. Hjortsberga socken, Ronneby kommun

2017:17 **Nättraby kyrka. Arkeologisk kontroll etapp 2 i samband med schaktning vid altaret.** Nättraby socken, Karlskrona kommun.

